

zůstat po příkopu. Také na západě se jeví hrana případného příkopu. Na tvrz by tak zbyla plocha přibližně 25 x 20 m. Komplikovanost situace ještě zvyšuje dvůr s panským stavením, který stojí na hraně svahu poblíž pozdně románského kostela sv. Václava.

U něho se samozřejmě dá předpokládat existence dvorce držitelů z roku 1269, jimiž asi byli Zdeslav a Arnošt z Lukovan. Pak se Lukovany z pramenů na dlouho vytrácejí. Zdá se, že se někdy na počátku 14. století staly lénem pánů z Lipé a v letech 1407–14 byl jejich držitelem Čáslav z Lukovan. Od roku 1512 se po Lukovanech píše Jan Bule z Bořitova, jemuž roku 1544 páni z Lipé léno s tvrzí postoupili dědičně. Ten však téhož roku vše postoupil Bohunce z Pernštejna. Jak je vidět, složitou situaci budou muset v budoucnosti řešit průzkumy dvora a usedlosti čp. 16.

Lit.: Kratochvíl 1904, 190; Dufka – Richter 1936, 150; Nekuda – Unger 1981, 185; Samek 1999, 438.

LULEČ (okr. Vyškov) – zbytky hradu ve zvýšené okrajové poloze náhorní planiny, v lesíku severozápadně od dominanty Lulče, barokního kostela sv. Martina.

Hrad zaujímal polohu pro obranu

výhodnou jen zčásti. Skalnaté srázné stráně chránily polovinu jeho obvodu, druhá půle byla nad navazující planinu vyvýšena jen nepatrně. Na rozdíl od jiných podobně situovaných hradů není opevnění více ohrožené strany zvláště zesíleno. Okružním valem a příkopem byl obehnán důsledně, ale ve svahu byl příkop užší a val samozřejmě nižší, takže do dnešní doby se tato část prstence změnila v terasu s narušenými okraji. Na povrch valu vystupuje kamenivo a zdá se, že měl kamenné jádro, nebo byl zevnitř obezděn zdi kladenou bez použití malty. Na severu, při hraně svahu, je val rozšířen do obdélné plošiny, která asi souvisela se vstupem do hradu. Šířka příkopu kolísá podle místa od 14 až do 25 m a jeho hloubka vůči valu dosahuje 2,5 m.

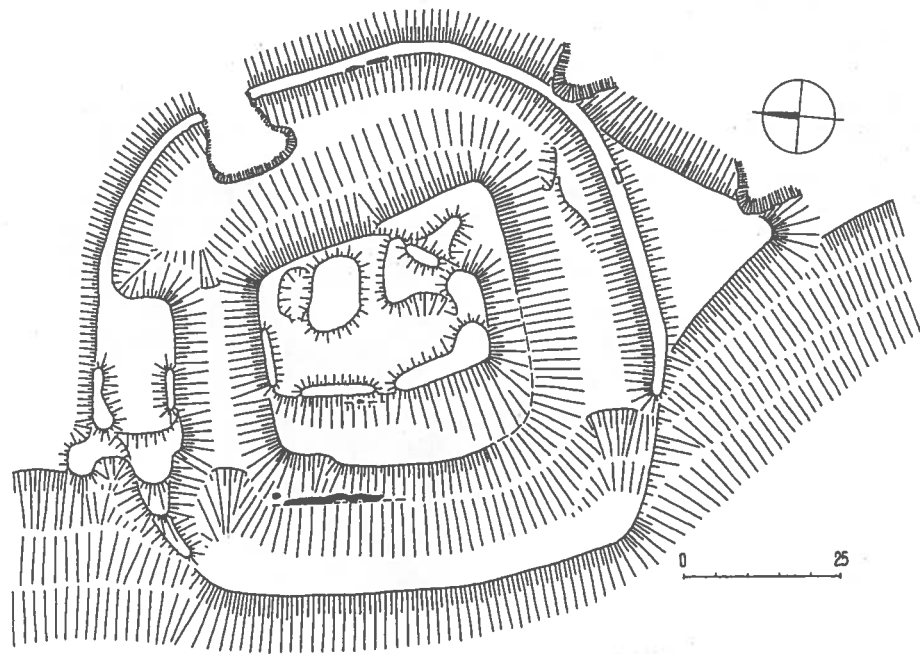
Uprostřed věnce valové fortifikace se do výšky 5 m vypíná středový pahorek, který byl možná poněkud zvýšen materiálem ze zemních prací. Měl půdorys lichoběžníku s rozměry 41 x 42 m, ale rozměry zděného hradu byly větší. Například největší lícovaný zbytek zdi na západě předstupuje před okraj terasy o 5–6 m. I ve stavu „zakrytého hradu“ se zřetelně rýsuje základní dispozice šestibokého jádra (osy 35 a 26 m), které vymezovala zalamovaná, zřejmě plášto-

vá hradba a snížený parkán na jižní a západní straně. Právě na této nejvíce chráněné straně se parkán rozšiřoval na nevelké boční předhradí široké 15 m, jímž se zřejmě do hradu vstupovalo. Palác snad stál při severovýchodní ohradní zdi, ale absence nadzemního zdiva dovoluje jen dohady.

Hrad se poprvé připomíná roku 1406, ale v té době už byl víc než sto let starý. Ovšem není to nic proti stáří hradiska, v jehož zaniklém areálu stál. Hradisko pochází z pozdní doby bronzové, a je tudíž starší nejméně o dvě tisíciletí. Na hradu sídlil a taky se po něm psal významný rod moravské nižší šlechty a jeho členové se též stali svědky jeho konce. Jako první se v letech 1349–66 jmenuje Fridrich z Lulče a po něm následoval Bedřich, podle jména asi jeho syn. Měl několik bratrů, z nichž se někteří rozešli po jiných statcích, které získali koupí, nebo se tam přišel. Na přelomu 14. a 15. století vladkové z Lilče (dřívější jméno obce) střídavě trpěli probíhajícím drobnou kořistnou válkou, nebo se jí naopak aktivně účastnili.

Hrad po Bedřichovi zdědil jeho syn Diva, jenž byl přívržencem katolického tábora. Svůj postoj projevil bojem proti husitům po boku olomouckého biskupa Jana Železného. Odvetná tažení husitů patrně postihla i lulečský hrad. Došlo k tomu asi už v roce 1423, kdy byly dobyty všechny opěrné body katolíků na Vyškovsku. Odpovídalo by to povrchovým sběrům z hradu, které náleží do poslední čtvrtiny 13. století až do počátku 15. století. K dočasné a provizorní obnově došlo někdy okolo poloviny století, ale Eliška, majitelka Lulče, od roku 1464 sídlila v Dobromilicích. Obyvatelný byl hrad naposled roku 1490, kdy jeho zboží koupil Václav z Ludanic. Byl asi ihned ponechán svému osudu a roku 1522 je uveden jako pustý. Zřícenina v roce 1751 posloužila jako zdroj levného kamene pro stavbu monumentálního barokního kostela sv. Martina v jejím sousedství.

Lit.: Červinka 1942; 52–53; Nekuda – Unger 1981, 185–186; Bolina – Doležel 1988, 333; Noga 1991; Samek 1999, 442.

693. Luleč – terénní náčrt zbytků hradu.